Wojewódzka Biblioteka Publiczna-Książnica Kopernikańska w Toruniu posiada jedną z najcenniejszych regionalnych kolekcji zabytkowych w Polsce i kontynuuje, liczące kilkaset lat, tradycje biblioteczne miasta. Zachowane tutaj kolekcje pochodzą z licznie zakładanych na przestrzeni dziejów miasta bibliotek i są materialnym świadectwem kultury i świetności Torunia począwszy od jego założenia w 1233 roku po czasy nowożytne.

Dzieje bibliotek toruńskich sięgają pierwszej połowy XIII wieku. Już wtedy powstały w Toruniu udokumentowane księgozbiory klasztorne (franciszkanów, dominikanów) i kościelne (biblioteki parafialne przy kościele św. Jana oraz nieistniejącym dziś kościele św. Wawrzyńca). Zgromadzone w nich materiały stanowiły przede wszystkim źródło wiedzy teologicznej oraz wspomagały duchownych w prowadzeniu liturgii, pracy duszpasterskiej i działalności pedagogicznej.

Od połowy XVI wieku zaczęto organizować w Toruniu biblioteki urzędowe. Pierwszą tego typu instytucją była Biblioteka Rady Miasta, gdzie gromadzono książki dla potrzeb władz miejskich. Biblioteka miała swoją siedzibę w Ratuszu i działała, pomimo strat, które w ciągu wieków ponosiła, do chwili przejęcia jej zbiorów przez Książnicę w 1923 roku. Księgozbiór miał charakter regionalny i administracyjny. W jego skład wchodziły m. in. materiały z zakresu historii Torunia, dawnych Prus i Pomorza, prawodawstwa toruńskiego, prawa polskiego, geografii Polski, sztuki wojskowej oraz cały szereg toruńskich druków ulotnych i czasopisma.

Największa i najzasobniejsza biblioteka powstała przy protestanckiej szkole średniej, podniesionej w 1594 roku do rangi Gimnazjum Akademickiego. Ta biblioteka, od czasu reformy oświatowej burmistrza Henryka Strobanda w 1594 roku, spełniała funkcje zarówno biblioteki szkolnej jak i publicznej, przez stulecia była wizytówką miasta i cieszyła się znakomitą opinią w kraju i w Europie. Została zorganizowana zgodnie z najnowszymi ówczesnymi standardami tak pod względem warunków przechowywania zbioru, jak i jego organizacji, o czym informuje do dziś zachowany opis biblioteki Descriptio Bibliothecae Scholae Thoruniensis Anno Domini 1594 extructae. Dotacje miejskie na zakup publikacji, liczne prywatne darowizny oraz uzyskane w toku działalności biblioteki przywileje (prawo do wyboru jednej książki ze zbiorów zmarłych obywateli miasta, egzemplarz obowiązkowy z miejscowej drukarni) zapewniały ciągły rozwój jej zbiorów. Do ich powiększania przyczyniało się także przejmowanie miejscowych księgozbiorów m. in. zakonnych, po kasacie klasztorów

w XIX wieku. Zasób tej biblioteki tworzyły bogate materiały z zakresu nauk filologicznych, historii, filozofii, prawa i polityki, teologii, nauk przyrodniczych, medycyny oraz podręczniki szkolne i pomoce dydaktyczne (globusy, mapy). Rozbudowywane przez stulecia zbiory stanowią obecnie podstawę kolekcji starodruków i rękopisów Książnicy Kopernikańskiej.

W drugiej połowie XIX wieku powstały w Toruniu dwie biblioteki o charakterze naukowym. Jedna przy niemieckim stowarzyszeniu Coppernicus Verein für Wissenschaft und Kunst, druga przy polskim Towarzystwie Naukowym. Zbiory tych instytucji szybko powiększały się dzięki wymianie własnych publikacji z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą oraz ofiarności członków. Biblioteka Towarzystwa Naukowego, która nastawiona była na kompletowanie piśmiennictwa polskiego, powstała z darów i depozytów patriotycznie nastawionego ziemiaństwa i inteligencji pomorskiej.

Źródła

[Tomkowiak, K., & Skowrońska-Kamińska R.]. (2008). Z dziejów bibliotek toruńskich. W L. Pluta, T. Szymorowska, & K. Wyszomirska (Red.), Informator o zbiorach i działalności Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu (s. 3-5). Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańskiej w Toruniu.

- Udostępnij: Facebook
- Udostępnij: X
- Drukuj
- PDF